МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
Белорусский государственный университет культуры и искусств
Белорусская государственная академия музыки
Белорусская государственная академия искусств

КУЛЬТУРА. НАУКА. ТВОРЧЕСТВО

КУЛЬТУРА. НАВУКА. ТВОРЧАСЦЬ

CULTURE. SCIENCE. ARTS

XX Международная
научно-практическая конференция,
посвященная Году белорусской женщины
(Минск, 14 мая 2026 г.)

Сборник научных статей

Минск
БГУКИ
2026

СОДЕРЖАНИЕ

Вступительное слово Первого заместителя Министра культуры Республики Беларусь *Д. Г. Шляхтина* 7

ПЛЕНАРНЫЕ ДОКЛАДЫ

Винокурова С. П. Образ белорусской женщины в контексте истории 9
Гуревич Л. С. Хранительницы как забытый ресурс культурной памяти... 14
Таргонская С. А. Социально-культурная деятельность как один из механизмов реализации идеологии белорусского государства 22

Балина Т. Г. Диалог культур: рецепция античности в современном изобразительном искусстве 27
Балодис Ю. Г. Роль железнодорожников в общественной жизни Минска в довоенный период 32
Бамбешка І. І. Эвалюцыя і пашырэнне форм узаемадзеяння музея і яго аўдыторыі ў канцы XX – першай чвэрці XXI ст.: айчынны вопыт 36
Бао Цзиньпин. Культурная политика Китая: сохранение и трансляция этнокультурного наследия 42
Барадзін Ю. С. Генеалогія беларускага і скандынаўскага пантэона як культуралагічны феномен 44
Безнюк Д. К. Религия в советских фильмах о войне 48
Белакурскі В. М., Белакурская Ж. Я. Сімона дэ Бавуар як персанальны брэнд 53
Белан А. И. Сакральное в национальном: этнокультурные традиции Беларуси как вектор гражданско-патриотического развития пианиста в процессе работы над пьесой А. Белан «Белорусская зарисовка» 57
Беспалая А. А. Роль художественных течений начала XX в. в становлении арт-проектирования в искусстве 62
Богоудинова Р. З. Развитие социокультурной сферы в контексте цивилизационного подхода 67
Булынёнок Л. В. Продуктивные стратегии европейского драматического театра в цифровой среде 73
Ван Вэй. Отражение космической тематики в советском кинематографе... 78
Ван Мэнжун. Концептуализм как критерий художественности в современной китайской опере 84
Ван Юйлу. Воплощение ориентализма в театрально-декорационном творчестве Л. Бакста 89
Волынец Е. Н. Символика гармони в музыкальной иконографии 95
Вонсович Л. В. Патриотическая социализация как одна из приоритетных задач подготовки специалистов сферы физической культуры и спорта... 99
Галковская Ю. Н. Взаимодействие факультета информационно-документных коммуникаций БГУКИ с учреждениями образования, науки и культуры Российской Федерации 104
Герасименок В. Д. Увековечивание памяти о событиях Нарочской операции 1916 г. в Республике Беларусь на современном этапе 110

Гетманенко А. О. Человек творческий и человек экономический: дихотомия или сопряженность в социокультурном пространстве современности 115
Глубоченко В. М. Формирование профессиональных компетенций учителей музыки детских школ искусств в процессе обучения в системе дополнительного образования 119
Гляков П. В. Об информатизации сферы культуры Республики Беларусь 123
Го Хэцзюнь. Мифологизация персонажей буддизма 127
Го Шицзе. Хореографическое воплощение образа василька как национального символа Беларуси в пространстве фестиваля «Сожскі карагод» 132
Грамовіч І. М. Традыцыйныя жаночыя спевы ў беларускім песенным фальклоры 137
Грахов В. П., Мохначев С. А. Уникальный для Союзного государства студенческий легкоатлетический пробег 142
Грищенко А. Б. Памятный архитектурный образ Беларуси в произведениях изобразительного искусства и кинематографа 145
Губаревич Д. И. Искусственный интеллект как новый участник повседневности субъектов высшего образования 150
Довжик Е. Н. Духовое искусство в ракурсе просветительских процессов второй половины XX в. 154
Домненкова Л. В. Технологические традиции в декорировании тканей: батик 159
Ефремова И. В. Проявление игрового элемента в художественном поле менуэта 164
Зыкун Г. В. Гражданская культура личного состава органов пограничной службы Республики Беларусь: сущность и структура понятия 169
Зяневіч У. К. Праблемы і супярэчнасці сучаснага беларускага народнага харавога выканальніцтва 174
Канапацкі А. В. Перавагі і рызыкі выкарыстання штучнага інтэлекту ў музейнай дзейнасці 178
Киселёва Е. А. Понятие «жанр» в искусствоведении: историко-теоретический аспект 181
Клімаў І. П. На стыку веры і гісторыі: некаторыя вобразы і міфы ў прадмове Васіля Цяпінскага 184
Коваленя Е. Г. Программный подход в развитии сферы культуры Беларуси на 2026–2030 гг. 191
Колабава І. Н. Крымінальныя справы фальшываманетчыкаў у судовых установах Мінскай губерні XIX ст. 196
Коршук А. Н. Телевизионный способ репрезентации классического кроссовера в современной массовой культуре 201
Котяш Ф. Л. Резонансная техника вокала как современный метод профилактики и лечения голосовых нарушений у студентов 204
Кривошеева С. В. Специфика интерпретации ковра-маляванки в современном изобразительном искусстве Беларуси 209
Криштаносова Е. А. Специфика атрибуции в контексте социально-культурной коммуникации 213
Купцова М. С. Візуальныя праекты Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі як прыклад папулярызацыі старадрукаў 216
Лазаретова И. В. Современные белорусские духовые ансамбли как одно из перспективных направлений музыкально-просветительской деятельности 221
Ли Сюэсинь. Китайские мифологические образы в традиционной и современной живописи 226

Лукашевич В. А. Развитие эмоциональной сферы личности в любительском вокально-хоровом коллективе 230
Лупашка І. Г. Сучасныя тэндэнцыі ў экспазіцыйна-выставачнай дзейнасці музеяў 234
Лю Шуай. Компаративный анализ исторических путей развития мюзикла в Китае и Беларуси 240
Масленченко С. В. Цифровизация как мегатренд трансформации бытия и культуры 244
Матусевіч А. Д. Дыскурсіўныя межы жаночай прысутнасці ў грамадскіх прасторах Мінска 250
Машнюк Г. А. Тэма ваеннага дзяцінства ў выставачнай дзейнасці беларускіх музеяў 254
Мишуткина Т. И. Механизмы формирования цифровой культуры обучающихся: социально-педагогический аспект 257
Мордань Д. А. Образ женщины в белорусской песенной традиционной культуре 261
Навроцкая О. А. Концертная миниатюра в эстрадной хореографии Беларуси: трансформация жанра и тенденции развития на современном этапе 265
Наумова Е. Г. Инструментарий ЮНЕСКО по управлению культурным наследием 268
Немцева О. А. Педагогическая система Леонида Абрамовича в контексте развития Могилевской балалаечной исполнительской школы 273
Немцова-Амбарян С. Н. Цифровое музыковедение и трансформация научно-критической нотной эдиции 277
Нестерова В. В. Кросс-культурные аспекты женского образа в цирковом искусстве: трансформация и интерпретация 282
Николаева Ю. Г. Репрезентация цирка как сакрального действа в анималистических обрядах 286
Павлющик И. Ю. Становление и развитие научно-реставрационной деятельности в Национальном историко-культурном музее-заповеднике «Несвиж» 291
Пагоцкая Е. В. Воплощение идеи «тотального театра» в творчестве режиссеров 1920-х гг. 296
Паўлава А. Я. Адлюстраванне пытанняў аховы і выкарыстання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі ў публікацыях айчынных даследчыкаў 301
Персидская Ю. Д. Специфика создания образа-маски и масочной трансформации на эстраде 308
Пилипчук Н. В. Диалог традиционных техник ткачества и современных промышленных технологий в текстиле для интерьеров 312
Пісарэнка А. М. Вобраз маці ў беларускім паэтычным кантэксце 317
Писарчик М. С. Образ женщины в контексте выразительных средств спектакля драматического театра 324
Попова Н. С. Интерпретация образа корабля в творчестве А. Г. Поздеева 326
Рогачёва О. В. Саморегуляция в досуговой деятельности как фактор психологического благополучия личности 331
Романюк О. В. Аудиовизуальная драматургия как предмет междисциплинарного анализа: на материале белорусского кино 335
Саликов А. Э. Направления и формы молодежного сотрудничества со странами Востока в сфере культуры и творчества 339
Самосюк Н. В. Социокультурные причины религиозного конфликта в православном приходе д. Збураж в 1930 г. 343

Сівохін Г. А. Музеі-запаведнікі як спецыфічная форма захавання, музеефікацыі і папулярызацыі гістарычнай і культурнай спадчыны на прыкладзе дзейнасці Гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Заслаўе»… 348
Смолік А. І. Дыскурсіўны аналіз культуры як цэласнай сістэмы: тэарэтыка-метадалагічныя падыходы ……. 354
Стрижнева Е. А. Научно-исследовательские компетенции студентов: критерии, показатели и уровни сформированности в условиях библиотек учреждений высшего образования ……... 359
Су Дань. Применение игровой концепции Й. Хёйзинги по отношению к произведениям искусства …… 364
Сяліцкі А. Л. Мастацкі пейзаж у прасторы дыялогу культур: семіятычны аспект …… 368
Сямашка К. У. Музейная экспазіцыя ва ўмовах сучаснага горада: з вопыту Заслаўскага запаведніка ……... 373
Табашникова А. В. Инструменты событийного маркетинга и менеджмента в формировании культурного бренда региона …….. 378
Танина Л. Н. Использование метода голограммы в современной культуре России и Беларуси: особенности презентации ……. 383
Тарасевич А. А. Режиссура представления в Белорусском государственном цирке: особенности формирования …….. 387
Тычына С. М. Эвалюцыя творчасці А. Чэхава (на прыкладзе апавядання «Жарт») ……... 392
Федорец Я. В. Натюрморт в живописи современных белорусских художниц …… 396
Хамутова І. В. Камунікатыўная функцыя абраду калядавання: культуралагічны метадалагічны апарат даследавання …….. 401
Хуан Куньпэн. Культурологические исследования музеев традиционной китайской медицины ……... 405
Хуан Линцзе. Трансформация функциональных возможностей офисной мебели в условиях цифровизации рабочей среды ……. 410
Цыркун И. И. Технология активизации познавательной деятельности слушателей повышения квалификации и переподготовки кадров сферы культуры и искусства ……... 413
Цыркун Н. А. Культурологическая парадигма современной психологической войны …… 417
Чжао Синьюе. Проявление художественного приема «лю-бай» в создании образа танца ……... 420
Чжао Шуан. Образ женщины как выражение культурной телесности в китайском классическом танце и балете …….. 425
Чжуан Цзюнган. Межкультурная коммуникация Китайской Народной Республики и стран Центральной и Восточной Европы в сфере образования 428
Шауро Г. Ф., Ушакова В. М. Основные направления совершенствования художественно-образовательного процесса (на примере деятельности кафедры декоративно-прикладного искусства Белорусского государственного университета культуры и искусств) …… 431
Языкович В. Р. Мировые религии в условиях современности ……. 436
Яхина Д. И., Шакирзянова Д. Р. Педагогические аспекты применения арт-технологий при обучении иностранных слушателей подготовительных отделений творческих вузов …….. 441

1. Громыко, М. В. Цветочные мотивы в современном белорусском натюрморте / М. В. Громыко // Universum: филология и искусствоведение. – 2020. – № 1/2 (70). – С. 1–4. – URL: http://7universum.com/ru/philology/archive/item/8789 (дата обращения: 22.10.2025).

2. Федорец, Я. В. Преобразования натюрморта в современной белорусской живописи (2000–2020 гг.) / Я. В. Федорец // Пытанні мастацтвазнаўства, этналогіі і фальклярыстыкі : зб. арт. / Нац. акад. навук Беларусі, Цэнтр даслед. беларус. культуры, мовы і літ., Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы ; рэдкал.: А. А. Каваленя [і інш.] ; навук. рэд. А. І. Лакотка. – Мн., 2022. – Вып. 32. – С. 122–128.

УДК [398.332.47:398.3(476)]:001.891.7

КАМУНІКАТЫЎНАЯ ФУНКЦЫЯ АБРАДУ КАЛЯДАВАННЯ: КУЛЬТУРАЛАГІЧНЫ МЕТАДАЛАГІЧНЫ АПАРАТ ДАСЛЕДАВАННЯ

І. В. Хамутова,
выкладчык кафедры народна-песеннай творчасці і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Анатацыя. Камунікатыўная функцыя абраду калядавання заключаецца ў забеспячэнні ўзаемадзеяння, перадачы культурных сэнсаў, сацыяльных нормаў і каштоўнасцей з пакалення ў пакаленне, выступаючы ў якасці своеасаблівай «мовы» культуры. Калядны абрад аб'ядноўвае групу, перадае сімвалічную інфармацыю і вызначае эмацыянальны настрой праз сумесныя дзеянні. У калядных песнях даследчыкі выдзяляюць тры тыпы адрасата: экспліцытны, імпліцытны (ці нулявы) і замяшчаючы.

Ключавыя словы: калядны абрад, культуралагічнае даследаванне, камунікатыўная функцыя, метадалагічны апарат, камунікацыя.

THE COMMUNICATIVE FUNCTION OF THE KALYADY RITE: A CULTURAL METHODOLOGICAL FRAMEWORK

I. Khamutova,
Lecturer at the Department of Folk Song Art and Folklore, Belarusian State University of Culture and Arts

Abstract. The communicative function of the Kalyady rite lies in ensuring interaction and transmitting cultural meanings, social norms, and values from generation to generation, acting as a kind of "language" of culture. This winter ritual unites the community, transmits symbolic information, and shapes the emotional atmosphere through collective actions. In Kalyady songs, researchers distinguish three types of addressees: explicit, implicit (or zero), and substitutionary.

Keywords: Kalyady rite, cultural research, communicative function, methodological framework, communication.

Камунікацыя суправаджае чалавека на працягу ўсяго жыцця. Абрадавая сфера не з'яўляецца выключэннем. У абрадзе адбываецца камунікацыя паміж актарамі і звышнатуральнымі істотамі, мясцовымі жыхарамі, а таксама непасрэдна паміж удзельнікамі дзеі. Мэта артыкула – акрэсліць культуралагічны метадалагічны апарат вывучэння камунікатыўнай функцыі абраду калядавання і адзначыць замежных і айчынных аўтараў грунтоўных даследаванняў у рэчышчы камунікатыўнай тэорыі, прытрымліваючыся міждысцыплінарнага навуковага падыходу.

Разуменне мыслення і камунікатыўных ліній у абрадзе калядавання разглядаецца на падставе палажэнняў фундаментальнай працы Л. Леві-Бруля «Першабытны менталітэт» (1922) [3, с. 16–115], у якой аўтар звяртае ўвагу на тое, што ўсе з'явы, якія не паддаваліся вытлумачэнню ці не тлумачыліся выпадковасцю, у міфалагічнай свядомасці звязваюцца са звышнатуральнымі істотамі ці магічнымі дзеяннямі (праклёнам і д. п.). У сваю чаргу кожная магічная дзея з'яўляецца камунікацыяй са звышнатуральнымі істотамі (звышнатуральнымі сіламі).

Выкарыстанне сацыялагічных крыніц у даследаванні фальклорнай спадчыны дазваляе звярнуцца да разумення сакральнасці французскім сацыёлагам і філосафам, заснавальнікам французскай сацыялагічнай школы Д. Э. Дзюркгеймам (1858–1917), якое прадстаўлена ў працы «Элементарные формы религиозной жизни» [1, с. 21–26]. Паводле аўтара, выдзяленне сакральнасці ў соцыуме з'яўляецца грунтоўным у даследаванні традыцыйнай культуры, бо кожны абрад – гэта сакральны акт, у якім закладзена ідэя божства. Само божства ў традыцыйнай культуры – шырокае паняцце: акрамя непасрэдна Бога/багоў, у яго ўваходзяць душы памерлых продкаў, духі прыроды [Там жа, с. 92] і міфалагічныя істоты, што, безумоўна, знаходзіць месца і ў каляднай абраднасці беларусаў, і, адпаведна, у абрадавай камунікацыі калядоўшчыкаў.

Разгляду і аналізу заходнепалескай каляднай абраднасці прысвечаны артыкулы прадстаўніка этналінгвістычнай школы С. М. Талстой, у тым ліку даследчыца вызначае камунікатыўную структуру калядак [6].

У артыкулах Н. Ціраннік закранаюцца пытанні аб захаванасці абрадаў каляндарна-земляробчага цыкла ў Баранавіцкім раёне і прадстаўляе мясцовыя лакальныя калядныя варожбы, у якіх відавочна прасочваецца камунікацыя са звышнатуральнымі істотамі [5].

Камунікатыўны аспект калядавання разгледзім на прыкладзе давыд-гарадоцкага шчадравання «Конікі». Камунікацыя адыгрывае значную ролю ў арганізацыі і фарміраванні кожнай з груп шчадроўшчыкаў (мал. 1).

Мал. 1. Давыд-Гарадок. Шчадраванне «Конікі»
(збор групы «Конікаў»). 13.01.2022

Камунікацыя сярод удзельнікаў абраду можа несці як сакральную функцыю, так і прафанны характар. Удзел у калядным абрадзе аб'ядноўвае групу, перадае сімвалічную інфармацыю і вызначае эмацыйны настрой удзельнікаў праз сумесную актыўнасць.

Прыкладам невербальнай камунікацыі ў шчадраванні «Конікі» з'яўляецца тое, што «Конікі» заходзяць ў хату, толькі калі ў вакне гаспадароў святло гарыць і адчынена брамка [4, с. 95]. Гэта выступае своеасаблівым знакам, што тут гатовы сустрэць гурт «Конікаў» і адарыць яго пачастункам і грашыма.

У песенным фальклоры, які суправаджае шчадраванне «Конікі», як і ў любым іншым абрадавым фальклоры, можна выдзеліць тры тыпы адрасата: экспліцытныя, імпліцытныя, ці нулявыя, і замяшчаючыя.

Экспліцытныя адрасаты выразна пазначаны ў тэксце праз прамы зварот шчадроўшчыкаў да гаспадароў хат. Напрыклад, «Конікі» запытваюць дазвол у гаспадароў і пачынаюць граць на горне, заходзячы на двор (мал. 2)

Мал. 2. Давыд-Гарадок. Шчадраванне «Конікі»
(«Конікі» заходзяць на двор да гаспадароў). 13.01.2022

Імпліцытныя ці нулявыя адрасаты [2, с. 79] ў шчадраванні прасочваюцца, калі, звяртаючыся да каго/чаго-небудзь, апелююць да сакральнага адрасата [7, с. 284–296]. Традыцыйная давыд-гарадоцкая шчадроўка «Там стояла сосна тонка, высока» – яскравы прыклад звароту да нулявых адрасатаў (божастваў, што знаходзяцца на вяршыне Сусветнага дрэва).

Замяшчаючыя адрасаты ў шчадраванні «Конікі» выступаюць як рытуальныя дублёры вышэйшых персанажаў. Напрыклад, звароты да вобразаў Дзеда і Бабы, якія сімвалізуюць продкаў, альбо да вобраза Бусла (мясц. Бу́ська), які таксама выступае нулявым адрасатам.

Падсумоўваючы сказанае, адзначым, што камунікацыя суправаджае чалавека на працягу ўсяго жыцця. Абрадавая сфера не выключэнне, аб чым сведчыць метадалагічная база даследаванняў сусветна вядомых вучоных: культуролагаў, сацыёлагаў і этналінгвістаў. Да нашых дзён жывая традыцыя шчадравання «Конікі» захоўвае ўсе тыпы абрадавай камунікацыі.

1. Дюркгейм, Э. Элементарные формы религиозной жизни. Тотемическая система в Австралии / Э. Дюркгейм. – М. : Элементарные формы, 2018. – 806 с.

2. Ковалева, Р. М. Горизонты коммуникации в календарно-обрядовом фольклоре: сакральное и мирское / Р. М. Ковалева // Национальные культуры в межкультурной коммуникации : сб. науч. ст. по материалам II Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 12–13 апр. 2017 г. / Белорус. гос. ун-т ; редкол.: Э. А. Усовская (отв. ред.) [и др.]. – Мн., 2017. – С. 73–84.

3. Леви-Брюль, Л. Первобытный менталитет / Л. Леви-Брюль ; пер. с фр. Е. Кальщикова. – СПб. : Европ. дом, 2002. – 399 с.

4. Терентьева, Е. В. Открывайте ворота, «Коники» идут! / Е. В. Терентьева // Форум плюс. – 2021. – № 6. – С. 92–95.

5. Тирянник, Н. К вопросу о сохранности обрядов календарно-земледельческого цикла в Барановичском районе (на материале записей фольклорной экспедиции БГАМ 2011 года) / Н. Тирянник // Фальклярыстычныя даследаванні: Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. / Рэсп. ін-т выш. шк. – Мн., 2019. – Вып. 15. – С. 139–148.

6. Толстая, С. М. Коммуникативная структура фольклорного текста (колядка, заговор, пословица) / С. М. Толстая // Текст в языке, речи, культуре : сб. науч. ст. : материалы Междунар. науч. конф. «X Супруновские чтения», Минск, 4–6 нояб. 2016 г. / Бел. гос. ун-т. – Мн., 2017. – С. 174–183.

7. Хомутова, И. В. Коммуникативные функции колядной обрядности Западного Полесья и их трансформация в XXI в. / И. В. Хомутова // Культурное пространство: генезис и трансформация : тезисы докладов VIII Всерос. науч.-практич. конф. «Культурное пространство: генезис и трансформация» памяти профессора С. Н. Иконниковой, Санкт-Петербург, 25–26 окт. 2023 г. / М-во культуры Рос. Федерации, С.-Петерб. гос. ин-т культуры. – СПб., 2023. – С. 284–296. – URL: https://www.spbgik.ru/upload/iblock/db4/awp31he2fy3xuyu6l6a1awynnsulykha/Tezisy-Kulturnoe-prostranstvo-Genezis-i-transformatsiya-el.-versiya.pdf (дата обращения: 27.10.2023).

УДК [069:61]:303.446.2

КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ МУЗЕЕВ ТРАДИЦИОННОЙ КИТАЙСКОЙ МЕДИЦИНЫ

Хуан Куньпэн,
кандидат исторических наук, постдокторант учреждения образования «Белорусская государственная академия искусств»

Аннотация. Музей – это не только историко-культурное и общественное пространство для выставок, образования и досуга, но и организация общественного культурного обслуживания, которая является необходимым полем для воспроизводства культуры в современном контексте. Музеи движутся в направлении диверсифицированного развития, чему уделяется все больше внимания со стороны китайского правительства. Анализируются функции музея китайской традиционной медицины, и рассматриваются направления его развития.

Ключевые слова: Китай, музей традиционной медицины, направления развития.

CULTURAL STUDIES OF TRADITIONAL CHINESE MEDICINE MUSEUMS

Huang Kunpeng,
PhD in History, Postdoctoral Researcher, Belarusian State Academy of Arts

Abstract. The museum is not only a historical, cultural and public space for exhibitions, education, and leisure, but also a public cultural service organization that serves as an essential field for cultural reproduction in the contemporary context. Museums are moving toward diversified development, a trend that